



Brüssel, 15.6.2016
COM(2016) 396 final

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Arutelu 2017. aasta kalapüügivõimaluste üle ühise kalanduspoliitika raames

{SWD(2016) 199 final}

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Arutelu 2017. aasta kalapüügivõimaluste üle

ühise kalanduspoliitika raames

SISSEJUHATUS

Käesolevas teatises on esitatud põhimõtted, millest lähtuti 2017. aasta kalapüügivõimalusi käsitlevate komisjoni ettepanekute koostamisel. Liikmesriikidel, nõuandekomisjonidel, sidusrühmadel ja üldsusel palutakse esitada ettepanekud poliitikasuundade kohta 1. septembriks 2016. Käesolev teatis sisaldab ka aastaaruannet, milles käsitletakse lossimiskohustuse rakendamist, maksimaalse jätkusuutliku saagikuse poole püüdlemisel tehtud edusamme ja kalavarude olukorda¹.

Kalapüügivõimalused 2017. aastaks määratakse kindlaks vastavalt ühise kalanduspoliitika 2014. aasta eesmärkidele ning need põhinevad parimatel kättesaadavatel teaduslikel nõuannetel². Ühise kalanduspoliitika kohaselt tuleks asjaomaste kalavarude püük viia võimalikult kiiresti ja hiljemalt 2020. aastaks kooskõlla ühise kalanduspoliitika määruse artikli 2 lõikes 2 sätestatud eesmärgiga saavutada maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tase. Kui teaduslikud nõuanded puuduvad, kohaldab komisjon ettevaatusprintsipi kooskõlas ühise kalanduspoliitika eesmärkidega.

Käesolev teatis on koostatud vastavalt 2016. aasta alguses kaasseadusandjate saavutatud kokkuleppele Läänemere kalavarusid käsitleva mitmeaastase kava kohta³. See kava on aluseks asjaomaste kalavarude lubatud kogupüügi ettepanekutele.

Kuigi kalapüügivõimalusi Vahemerel ei määrata kindlaks ELi tasandil lubatud kogupüügi kaudu,⁴ esineb ülepüüki endiselt palju. Komisjon leiab, et olukorra muutmiseks on vaja võtta kiireloomulisi meetmeid.

Täiendavalt tuleb kaaluda lossimiskohustuse kehtestamist Läänemerel ja pelaagiliste liikide püügil (2015) ning järk-järgult teataval põhjalähedasel püügil Atlandi ookeanis ja Põhjameres (2016). Viimati nimetatud merepiirkondades hõlmatakse 2017. aastal lossimiskohustusega rohkem liike, samuti Vahemere ja Musta mere piirkonnas põhjalähedase püügiga tegelevad laevad.

LÄÄNEMERE KALAVARUDE MAJANDAMISE MITMEAASTAST KAVA KÄSITLEV KOKKULEPE

Oluline samm ühise kalanduspoliitika eesmärkide saavutamise suunas on Euroopa Parlamendi ja nõukogu vaheline kokkulepe seoses ettepanekuga võtta vastu Läänemere kalavarude majandamise mitmeaastane kava. Kavaga nähakse asjaomaste kalavarude jaoks ette maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärgid koos tähtaegadega ning kehtestatakse kalastussuremuse vahemikud, mis on kooskõlas maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärkidega (F_{MSY}). Need teaduslike nõuannete⁵ põhjal kehtestatud vahemikud

¹ Vastavalt 11. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 15 lõikele 14 ja artiklile 50 (ELT L 354, 28.12.2013).

² ICESi ja vajaduse korral STECFi ja GFCMi teadusliku nõuandekomitee nõuanded.

³ Komisjoni 6. oktoobri 2014. aasta ettepaneku COM(2014) 614 (final) põhjal.

⁴ Välja arvatud hariliku tuuni puhul.

⁵ Esitanud ICES (*International Council on the Exploration of the Seas*, Rahvusvaheline Mereuurimise Nõukogu).

hõlmavad kõiki kalastussuremuse tasemeid, mille tulemuseks on maksimaalne jätkusuutlik saagikus Läänemerel pikemas perspektiivis.

F_{MSY} vahemikud hõlmavad kahte osa. Tavaoludes tuleks kalapüügivõimalused kehtestada vahemiku väiksemate F_{MSY} väärtustega osas. Vahemiku suuremate väärtustega osa saab kasutada lubatud kogupüügi kindlaksmääramiseks teatavatel tingimustel⁶, st juhul kui teaduslike nõuannete või tõendite põhjal on vaja ühise kalanduspoliitika eesmärgid saavutada mitme liigiga püügipiirkondades või olukorras, kus kalavaru ähvardab tõsine kahju, mida põhjustab liikide sisene või vaheline dünaamika. Vahemiku ülemist osa võib kasutada ka selleks, et vähendada lubatud kogupüügi kõikumisi aastate lõikes (kuni 20 %). Kui kalavarud vähenevad alla teaduslikult kindlaks tehtud jätkusuutliku taseme, nähakse ette heastavad meetmed varude taastamiseks tasemeni, mis on kõrgem maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemest pikemas perspektiivis.

Käesolev kokkulepe, mille kohaselt peetakse esmatähtsaks mitmeaastaste kavade vastuvõtmist, on läbimurre ühise kalanduspoliitika rakendamisel. Sellest tulenevalt kiirendab komisjon mitmeaastaste kavade väljatöötamist muude ELi merepiirkondade jaoks.

KALAPÜÜK VAHEMEREL

Komisjon on endiselt väga mures olukorra pärast Vahemerel. Paljusid hinnatud kalavarusid püütakse tunduvalt rohkem, kui maksimaalse jätkusuutliku saagikuse prognooside kohaselt võiks. Enamiku Vahemere kalavarude puhul on maksimaalse jätkusuutliku saagikuse saavutamine 2020. aastaks väga keeruline. Komisjon on kutsunud kõiki sidusrühmi üles võtma kiireloomulisi meetmeid, et pöörata ümber saagi ja biomassiga seotud suundumused Vahemerel⁷. Kõik asjaosalised (liikmesriigid, rahvusvahelised organisatsioonid nagu Vahemere üldine kalanduskomisjon (GFCM), sidusrühmad) peavad võtma vastutuse ning töötama välja konkreetsete meetmed jätkusuutliku taseme saavutamiseks.

Komisjon edendab GFCMi kaudu jätkuvalt meetmeid, et parandada kolmandate riikidega jagatavate kalavarude olukorda (näiteks põhjalähedased kalavarud Sitsiilia väinas ning väikesed pelaagilised ja põhjalähedased kalavarud Joonia ja Egeuse meres) ning kiirendab ettepanekute koostamist selliste ELi mitmeaastaste kavade kohta, milles käsitletakse peaaegu eranditult ELi kalurite püütud liike (Aadria mere väikeste pelaagiliste liikide püük ning põhjalähedaste liikide püük Vahemere lääneosas). Samal ajal peaksid liikmesriigid kiiresti lõpetama riiklike majandamiskavade⁸ läbivaatamise ning lisama nendesse maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärgid.

2017. AASTA LUBATUD KOGUPÜÜKI (TAC) KÄSITLEVAD ETTEPANEKUD

Varud, mida on hinnatud maksimaalse jätkusuutliku saagikuse seisukohalt

Selleks et saavutada hiljemalt 2020. aastaks maksimaalne jätkusuutlik saagikus, peab maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel püütud kalavarude osakaal suurenema. Sellega seoses palus komisjon teaduslikel nõuandeesutustel jälgida kalavarude seisundi ja kalastussuremuse muutusi kõigis ELi merepiirkondades, pidades silmas eesmärki saavutada maksimaalne jätkusuutlik saagikus aastaks 2020.

⁶ Tingimusel et varude tase on kõrgem tasemest, mis võimaldab püüda vastavalt maksimaalse jätkusuutliku saagikuse põhimõttele.

⁷ Catania kõrgetasemelisel seminaril varude olukorra kohta Vahemerel, veebruar 2016.

⁸ Vastu võetud määruse (EÜ) nr 1967/2006 artikli 19 alusel.

Komisjoni ettepanek esitada 2017. aastaks lubatud kogupüügi ettepanek kooskõlas maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärgiga on oluline samm selles suunas. Selleks peab nõukogu oma otsused kõnealuse lähenemisviisiga ühtlustama. Maksimaalne jätkusuutlik saagikus võimaldab saada suurimat saaki määramata aja jooksul ilma kalavaru kahjustamata.

Maksimaalse jätkusuutliku saagikuse seisukohast hinnatud kalavarude puhul (välja arvatud Läänemere kalavarud) kavatseb komisjon seoses 2017. aasta lubatud kogupüügi ettepanekutega kasutada kättesaadavaid maksimaalse jätkusuutliku saagikuse väärtusi seni, kuni uued mitmeaastased kavad on muude merepiirkondade jaoks vastu võetud.

Maksimaalse jätkusuutliku saagikuse saavutamine alles pärast 2017. aastat on vastuvõetav ainult väga hästi põhjendatud juhtudel, kui kalapüügivõimaluste väga suur vähendamine seaks tõsiselt ohtu asjaomaste kalalaevastike sotsiaalse ja majandusliku jätkusuutlikkuse. Nendel erandjuhtudel ootab komisjon asjaomastelt liikmesriikidelt kindlate tõendite esitamist sellise sotsiaalse ja majandusliku mõju kohta.

Maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel püütud kalavarude arvu suurenemine, varude parem seisund ja suurem saagikus langeb kokku ELi laevastiku üldiste majandustulemuste paranemisega. Näide ELi püügitegevusest, mille tulu on tänu jätkusuutlikule kalapüügile suurenenud, on Põhjamere merikeele ja merilesta püük. Merilesta püügist sõltuvate laevastike majandustulemused paranesid märkimisväärselt tänu majandamiskavale, mille alusel hakati varusid püüdma maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel. Kuna varusid on kasutatud maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel, on lossitud saak püügikoormuse ühiku kohta ning püügikoormuse ühiku väärtus suurenenud kõigis segmentides, eelkõige Ühendkuningriigi ja Hollandi traalerite puhul. Positiivset majanduslikku suundumust on täheldatud ka teatavate kiltsursa püügiga tegelevate laevastike puhul. Üksikasjad on esitatud komisjoni talituste töödokumendis, mis on lisatud käesolevale teatisele.

Kui mitmeaastased kavad võimaldavad 2017. aastal kalastada maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel, tuleks neid kohaldada. Seoses kavadega, mis ei ole enam kooskõlas maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärgiga, näiteks seetõttu, et nad sisaldavad madalamat eesmärki, kavatseb komisjon võtta 2017. aastal vastu lubatud kogupüüki käsitlevad ettepanekud maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärgi alusel.

Kolmandate riikidega jagatavate kalavarude puhul, mida on hinnatud maksimaalse jätkusuutliku saagikuse seisukohast, püüab komisjon jätkuvalt jõuda oma partneritega kokkuleppele sama lähenemisviisi kohaldamise osas. Piirkondlike kalandusorganisatsioonide kaudu majandatavate varude puhul järgib komisjon lähenemisviisi, mille nõukogu on sätestanud piirkondlike kalandusorganisatsioonidega peetavate läbirääkimiste juhistes ning mille kohaselt järgitakse samu põhimõtteid ja standardeid nagu ELis.

Muud varud

Seoses varudega, mida ei ole maksimaalse jätkusuutliku saagikuse seisukohalt täielikult hinnatud, kaalutakse alternatiivseid näitajaid. Lubatud kogupüügi ettepanekud tehakse kättesaadavate bioloogiaalaste nõuannete põhjal, ohustamata kõnealuste varude kaitset. Selliste varudega seoses võib nimetada mitut erinevat juhtumit.

Kalavarud, mille puhul on olemas maksimaalse jätkusuutliku saagikuse kindlaksmääramiseks vajalik asendusväärtus

Neid varusid on hinnatud suundumuste prognoosi põhjal ning ICES esitab nõuande püügikoguste kohta⁹. Kohaldatakse sama lähenemisviisi nagu maksimaalse jätkusuutliku saagikuse seisukohast täielikult hinnatud varude puhul.

Kalavarud, mille puhul on kasutatud uuringute põhjal hinnatud suundumusi või püügi aegridu

Kui hinnang maksimaalse jätkusuutliku saagikuse seisukohast puudub, tehakse ettepanekud püügi piirnormide kohta teadusliku nõuande alusel. Nende varude puhul kavatseb komisjon kasutada ICESi nõuannet ning kaalub olukorda igal üksikjuhul eraldi, kohaldades ettevaatusprintsipi ja esitades vajaduse korral ettepanekuid lubatud kogupüügi vähendamiseks.

Varud, mis on eeldatavalt stabiilsed

2013. aastal otsustas nõukogu jätta 26 kalavaru puhul lubatud kogupüügi muutmata kuni 2018. aastani, välja arvatud juhul, kui bioloogiaalase nõuande kohaselt on vaja seda teha. Üldiselt hõlmab see ainult kaaspüügina püütavaid kalavarusid, mille kvoote kasutatakse vähe, mille majanduslik tähtsus on väike ning mille varude kohta on vähe teavet. Komisjon kavatseb jätkata selle põhimõtte kohaldamist, võttes arvesse ICESi võimalikke nõuandeid lubatud kogupüügi läbivaatamiseks ja tehes vajaduse korral nende nõuannete põhjal ettepanekuid lubatud kogupüügi muutmiseks.

Varud, mille kohta ei ole bioloogiaalast nõuannet

Kui bioloogiaalane nõuanne puudub, tuleks kohaldada ettevaatuspõhimõtte kohaseid lubatud kogupüügi ettepanekuid süstemaatilisel, eelnevalt määratletud ja läbipaistval viisil kooskõlas ühise kalanduspoliitika määruse artikli 2 lõikega 2. ICES jätkab vahendite täiustamist olemasolevate lünkade täitmiseks.

Lubatud kogupüük ja kogu saagi lossimise kohustus

Vastavalt ühisele kalanduspoliitikale tuleb lossimiskohustusega hõlmatud kalavarude püügi võimalused määrata kindlaks saagi, mitte lossimise põhjal, ning lähtuda bioloogiaalastest nõuannetest. See ei tohiks ohustada maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärgi saavutamist ega suurendada kalastussuremust.

Ettevõtjad ja liikmesriigid on oma tagasisides rõhutanud lubatud kogupüügi kohandamise tähtsust, et vältida nn püüki piiravate liikide mõju ehk olukordi, kus ühe kvoodi täielik kasutamine võib viia kalavaru püügi katkestamiseni hoolimata kvoodi olemasolust muude kalavarude püüdmiseks. Lubatud kogupüügi kohandamine on osa lossimiskohustuse rakendamise üldisest meetmepaketist, mis hõlmab muu hulgas täiustatud kvoodivahetusstrateegiaid ja tagasiheite jätkuvat piiramist ellujäämismääral põhineva erandi ning *de minimis* erandi raames. Ka tehniliste meetmete kohandamisel ning selektiivsuse ja soovimatu saagi vältimise meetodite piirkondlikul kohandamisel peab olema oluline roll püüki piiravate liikide mõju vältimisel tulevikus. Komisjoni ettepanek uute tehniliste meetmete raamistiku¹⁰ vastuvõtmise kohta aitab seda probleemi veelgi leevendada.

Liikmesriikide rühmad erinevates merepiirkondades valmistuvad jätkama lossimiskohustuse järkjärgulist kehtestamist 2017. aastal, millega seoses on oodata 2014. aasta ühise kalanduspoliitika määruse artikli 15 lõikes 1 loetletud püüki määratlevate kalavarude täiendavat hõlmamist. 2016. aastal kavatseb komisjon kohandada 2017. aastal lossimiskohustusega hõlmatud kalavarude lubatud kogupüüki. Komisjon esitab eelmisel aastal lubatud kogupüügi kohandamisel kasutatud arvutusmeetodi nõuande saamiseks

⁹ Maksimaalse jätkusuutliku saagikuse kaudsete andmete põhjal.

¹⁰ COM(2016) 134 final, 11. märts 2016.

kalanduse teadus-, tehnika- ja majanduskomiteele (STECF). Kui valideeritud või täielikud andmed tagasiheite kohta puuduvad, kavatakse komisjon kasutada lubatud kogupüügi kohandamise arvutamisel andmete ekstrapoleerimist, kui see on meetoodilisest vaatenurgast vastuvõetav.

Lubatud kogupüüki ei ole vaja 2017. aastal kohandada selliste kalavarude või saagi puhul, mille suhtes lossimiskohustus jõustub järgnevatel aastatel. Juhul kui kavatakse kohandada selliste kalavarude lubatud kogupüüki, mida majandatakse koos rahvusvaheliste partneritega (kolmandad riigid, piirkondlikud kalandusorganisatsioonid), tuleb kohandamise üle partneritega konsulteerida ja läbirääkimisi pidada.

KALAVARUDE SEISUNDI ARENGUSUUNAD

Maksimaalse jätkusuutliku saagikuse saavutamisel tehtud edusammud

Maksimaalse jätkusuutliku saagikuse saavutamisel tehtud edusammudest aru andmiseks hindas STECF edusamme maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärkide täitmisel konkreetsete kalavarude ja merepiirkondade kaupa. See hinnang annab teavet maksimaalse jätkusuutliku saagikuse põhimõtte kohaselt püütud varude arvu, kalastussuremuse üldise määra ning asjaomaste biomassi näitajate kohta. Käesolevale teatisele lisatud töödokumendis on STECFi 2016. aasta analüüsi¹¹ üksikasjalikult kirjeldatud.

Üldine ja piirkondlik hindamine

STECFi hinnangu kohaselt on üldiselt liigutud maksimaalse jätkusuutliku saagikuse saavutamise poole¹². Kõigis lubatud kogupüügiga hõlmatud piirkondades on maksimaalset jätkusuutlikku saagikust ületav püügi määr tunduvalt vähenenud. 2014. aastal oli kalapüük¹³ maksimaalse jätkusuutliku saagikusega võrreldes 104 % (2003. aastal oli see 147 % ja 2008. aastal 120 %). Parimaid tulemusi on täheldatud Põhjameres, kus keskmine kalastussuremus laevastike kohta oli 2014. aastal 92 % võrreldes maksimaalse jätkusuutliku saagikuse saavutamisele vastava kalastussuremuse määraga (F_{MSY}) (2003. aastal oli see 148 %; 2008. aastal 123 %). Hoolimata märkimisväärselt suurest esineb muudes piirkondades ja muu püügi puhul veel ülepüüki võrreldes F_{MSY} määraga.

2015. aasta kalapüügivõimalusi käsitleva teatise¹⁴ kohaselt püüti 2013. aastal 32 kalavaru 62-st maksimaalse jätkusuutliku saagikuse seisukohast hinnatud kalavarust maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel¹⁵. Käesoleva aasta STECFi aruande¹⁶ kohaselt püüti 2014. aastal 31 kalavaru 59-st maksimaalse jätkusuutliku saagikuse seisukohast hinnatud kalavarust maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel¹⁷. Seoses 2013. ja 2014. aasta andmetega näib, et STECFi aruandes osutatakse võimalusele, et varasem olukorra kiire paranemine maksimaalse jätkusuutliku saagikuse suunas võib olla aeglustumas. See ei pruugi tingimata olla üksnes ülepüügi tagajärg, vaid ka muutuvate keskkonnatingimuste või muude bioloogiliste tegurite põhjustatud.

¹¹ STECFi aruanne „Monitoring the performance of the Common Fisheries Policy“ (STECF-16-05), Teadusuuringute Ühiskeskuse teadus- ja poliitikaaruanded, 2016.

¹² STECF-16-05, tabel 7.

¹³ Mudelipõhine keskvärtus, vt täpsemalt käesolevale teatisele lisatud komisjoni talituste töödokumendist.

¹⁴ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule: „Arutelu 2016. aasta kalapüügivõimaluste üle ühise kalanduspoliitika raames“, COM(2015) 239 final, 2.6.2015.

¹⁵ Vastavalt ICESi 2014. aasta nõuandele, kasutades 2013. aasta andmeid kalavarude kohta.

¹⁶ STECF-16-05, tabelid 2, 3 ja 4.

¹⁷ Vastavalt ICESi 2015. aasta nõuandele, kasutades 2014. aasta andmeid kalavarude kohta.

Sellegipooldest on Vahemere ja Musta mere kalavarud suures osas ülepüütud ja/või halvas olukorras. Vahemere piirkonnas puudutab see eelkõige kalavarusid, mida kasutavad peamiselt või eranditult ELi ettevõtjad.

Läänemeri

Läänemere kalavarude 2016. aasta lubatud kogupüük kehtestati neljal juhul maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel (Läänemere lääne- ja keskosa räim, merilest) või alla selle (põhibasseini lõhevaru). Läänemere lääneosa tursa lubatud kogupüüki, mida on vähendatud mitu aastat, vähendati 2016. aastal veel 20 % võrra, kuid varude olukord on endiselt murettekitav.

Lubatud kogupüügi vähendamine Botnia lahe räime (-24 %), Riia lahe räime (-10 %) ja kilu (-5 %) puhul ning eelmise aasta lubatud kogupüügi kohaldamise jätkamine Soome lahe lõhevaru puhul aitab liikuda maksimaalse jätkusuutliku saagikuse suunas. Soome lahe lõhe suhtes on kehtestatud ettevaatuspõhimõttest lähtuv lubatud kogupüük ning idapoolse tursavaru suhtes kohaldatakse andmete puudumisel rakendatavat lähenemisviisi. Läänemere põhibasseini lõhe lubatud kogupüüki hoitakse stabiilsena madalal tasemel, eesmärgiga parandada varude olukorda halvimas olukorras lõhevarudega jõgedes.

Põhjameri

2016. aastal püütakse turska esmakordselt vastavalt maksimaalse jätkusuutliku saagikuse põhimõttele, mis võimaldab lubatud kogupüüki suurendada 15 % võrra. Tursavaru on nüüdseks taastumas 1980ndatel täheldatud tasemeni. Kilttursa ja põhjaatlandi süsika 2016. aasta lubatud kogupüük on samuti kooskõlas maksimaalse jätkusuutliku saagikuse põhimõttega. See võimaldas suurendada kilttursa lubatud kogupüüki 30 % võrra, kuid põhjaatlandi süsika lubatud kogupüüki tuli 6 % võrra vähendada. Skagerraki, Fladen Groundi, Firth of Forthi ja Moray Firthi piirkonna norra salehomaari varude lubatud kogupüük kehtestatakse maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel.

Muid kalavarusid püütakse üle maksimaalse jätkusuutliku saagikuse taseme või ei ole neid sellest seisukohast hinnatud. Kattegati tursavarud on endiselt väikesed, kuid biomass on alates 2009. aastast suurenenud.

Kirde-Atlandi pelaagilised kalavarud

Enamikku heeringavarudest (Põhjameri, Iiri meri ja Keldi meri) püütakse maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel, mis vastab nende kalavarude 2016. aasta lubatud kogupüügile. Lõuna- ja läänepoolse stauriidivaru olukord on samuti hea ja lubatud kogupüük võimaldab seda kalavaru 2016. aastal jätkuvalt püüda maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemel.

Tuginedes Fääri saarte, Norra ja ELi 2014. aasta kokkuleppele hariliku makrelli säästvaks majandamiseks ning võttes arvesse 2016. aastal ICESile esitatud majandamiskava, lepiti kokku kehtestada 2016. aastaks 20 % võrra väiksem lubatud kogupüük kui 2015. aastal. Püük ületab endiselt F_{MSY} taseme. Põhjaputassuu suhtes ei ole rannikuriigid sõlminud ühtegi kokkulepet. ELi ja Fääri saared kehtestasid ühepoolsed kvoodid F_{MSY} alusel, samas Norra ja Island võtsid kvootide aluseks suurema numbri. 2016. aastal ületab püük tunduvalt F_{MSY} taseme. Atlandi-Skandinaavia heeringa suhtes ei ole rannikuriigid ühtegi kokkulepet sõlminud, kuid kõik viis osalist leppisid kokku, et kehtestavad oma ühepoolsed kvoodid F_{MSY} tasemel. 2016. aasta püük ületab veidi F_{MSY} taseme, sest Fääri saarte ühepoolne kvoot on suurem.

Ibeeria poolsaare Atlandi-poolsed veed ja Biskaia laht

Euroopa põhjaosa merluusivaru suureneb jätkuvalt. Lõunaosa merluusi- ja megrimivaru on suurem kui ohutud bioloogilised piirid, kuid neid püütakse üle maksimaalse jätkusuutliku saagikuse taseme. Merikuradit püütakse säästvalt ja kalavaru olukord on hea. Norra salehomaari varud (Kantaabria meri ja Pürenee poolsaarest põhja pool) on jätkuvalt kahanenud, samal ajal on lõunapoolse varu suurus stabiilne või kasvav.

Biskaia lahe anšoovisevaru püütakse säästvalt ning kalavaru on täielikult reproduktiivne ja ületab hiljutise keskmise suuruse. Merikeele kalastussuremus on viimasel ajal suurenenud, kuid see varu on ohututes piirides. Biskaia lahe ja Pürenee poolsaare Atlandi ookeani vete kalavarude olukorda on vähe hinnatud.

Šotimaa läänepoolsed veed, Iiri meri ja Keldi meri

Šotimaa läänerranniku ja Iiri mere kilttursavarude olukord on paranenud, kuid tursa ja merlangi varud on endiselt väikesed ning nende varude kalastussuremuse ja tagasiheite tase on suur. Koostöös liikmesriikide ja ettevõtjatega on välja töötatud tehnilised meetmed, et vähendada tursa suremust ja vältida soovimatut püüki (nt Iiri meres). Võimalike raskuste lahendamiseks seoses lossimiskohustusega tuleb teha märkimisväärsed jõupingutusi. Mitme kalavaruga seoses on vaja teha suuremaid jõupingutusi teadmiste ja analüütiliste hinnangute parandamiseks, nt VI püügipiirkonna merlangi ja tursavarud ning Iiri mere tursk.

Keldi mere tursa ja kilttursa kogupüüki vähendati, kuna hiljutine suur noorkalade juurdekasv peatus. Noorkalade parem juurdekasv 2013. aastal peaks suurendama tursa biomassi aastaks 2017. Kilttursa puhul on jätkuvalt probleemiks tagasiheide, kuigi see on vähenenud muu hulgas tänu kohustuslikele seadmetele, mida kasutatakse soovimatu saagi vältimiseks. 2016. aastal lossimiskohustusega hõlmatud merlangi lubatud kogupüüki suurendati oluliselt. Enamiku norra salehomaari varude suhtes järgitakse nüüd maksimaalse jätkusuutliku saagikusega seotud nõuannet. Porcupine'i madala norra salehomaari varusid majandatakse jätkuvalt lubatud kogupüügi tasemel ja kohaldatakse hooajalist püügikeeldu.

Mitme kalavaru (sh Iiri mere tursavarud ja norra salehomaar IX püügipiirkonna osades) suurus on väga väike. La Manche'i idaosa merikeelevaru on endiselt halvas seisus ning kalavaru taastamiseks hakati 2015. aastal rakendama majandamiskava.

Süvamereliigid

Süvameri kalavarude püügi võimalused kehtestatakse kaheks aastaks ning 2017. ja 2018. aasta lubatud kogupüük lepatakse kokku novembris. Komisjon jälgib 2015. ja 2016. aastaks võetud kohustuste täitmist liikmesriikides ning võtab jätkuvalt arvesse varude eripära.

Vahemeri ja Must meri

Teatavaid Vahemeri kalavarusid püüavad peamiselt ELi kalalaevad, samal ajal kui muid varusid püütakse ühiselt kolmandate riikidega. *Ülepüügi üldine tase ületab F_{MSY} taseme keskmiselt 2–3 korda*¹⁸. Umbes 9 % kalavarudest püütakse allpool maksimaalse jätkusuutliku saagikuse taset ja 9 % kalavarudest püütakse tasemel, mis on lähedal

¹⁸ Üksikasjalikuma teabe saamiseks tutvuge komisjoni talituste töödokumendiga, mis on lisatud käesolevale teatisele.

maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tasemele¹⁹. Hiljutistest edusammudest hoolimata on selliste kalavarude arv, mille seisund on teadmata, endiselt suur. Merluusi, hariliku meripoisuri, mustkõht-merikuradi ja põhjaputassuu praegune kalastussuremuse määr on kuni kuus korda suurem kui maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tase. Komisjon teeb tööd selle nimel, et parandada kõiki asjaomaseid kalavarusid käsitlevate andmete kogumist ning on palunud STECFilt soovitusi uute varude kohta.

Kolmandate riikidega jagatavate kalavarude puhul on olukord veelgi keerulisem. Nii ELi kui ka rahvusvahelisel tasandil valmistatakse ette meetmeid maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärgi saavutamiseks.

Seoses maksimaalse jätkusuutliku saagikuse põhimõtte rakendamise majandusliku mõjuga on ka Vahemerel, kus varud on ammendumas ja kus kalastussuremusest tuleb tunduvalt vähendada, et see oleks alla maksimaalse jätkusuutliku saagikuse taseme, võimalik saada säästvast kalapüügist samasugust kasu nagu Põhjamere ja Atlandi ookeani puhul.

On näiteid Vahemere püügipiirkondadest, kus kalavarusid kasutatakse maksimaalse jätkusuutliku saagikuse saavutamiseks vajalikul määral ning laevastike tegevus liigub õiges suunas, eelkõige lossimistega seoses (Türreeni mere lõuna- ja keskosa süvameregarneel ja harilik meripoisur). Võttes arvesse, et Vahemerel on mitme liigiga püügipiirkonnad, ei ole kalavaru taastumise mõju kasumlikkuse ja tööhõive seisukohast kohe tuntav mitmel põhjusel, sealhulgas turutingimused ja hinnakõikumised.

2016. aasta veebruaris toimunud Catania kõrgetasemelisel kohtumisel, kus käsitleti Vahemere kalavarude olukorda, lepidi kokku, et negatiivsete suundumuste ümberpööramiseks on vaja võtta kiireloomulisi meetmeid, pidades silmas rasket ülesannet saavutada 2020. aastaks kõikide kalavarude maksimaalse jätkusuutliku saagikuse tase. Lepiti kokku, et liikmesriigid ja sidusrühmad peavad töötama koos Euroopa Komisjoniga, et teha kindlaks peamised kalavarud ja püügipiirkonnad, mille suhtes tuleb meetmeid võtta, samuti kõik asjakohased vahendid iga kalavaru ja püügipiirkonna jaoks ning ajakava negatiivse suundumuse ümberpööramiseks. Tehti kindlaks, et selleks on vaja rakendada praegused eeskirjad ja tagada nende täitmine, suurendada andmete kogumist, kättesaadavust ja analüüsi.

Mustal merel on veel palju probleeme juhtimise ja ressursside majandamisega, mis on osaliselt tingitud varude jagamisest kolmandate riikidega. Komisjon jätkab olukorra parandamiseks koostööd liikmesriikide ja piirkondlike kalandusorganisatsioonidega.

LOSSIMISKOHUSTUSE RAKENDAMISE ARUANNE²⁰

Määrusega 2015/812 (nn koondmäärus)²¹ kehtestati komisjonile kohustus anda igal aastal aru lossimiskohustuse rakendamisest²². Käesolev aruanne hõlmab 2015. aastat ning põhineb liikmesriikidelt, nõuandekomisjonidelt ja muudest allikatest (ettevõtjate ühendused, valitsusvälised organisatsioonid) saadud teabel.

¹⁹ Üks sardiinivaru Sitsiliast lõunapool ning roosa süvahännaku varu Liguuria meres ja Türreeni mere põhjaosas.

²⁰ Aruande esitasid kõik ELi mereäärsed liikmesriigid ning ettepanekud esitasid lisaks Läänemere piirkondlik kalandusfoorum (BALTFISH), pelaagilise kalapüügi nõuandekomisjon (PelAC), edelapiirkonna vete nõuandekomisjon (SWWRAC), Põhjamere nõuandekomisjon (NSAC) ja Vahemere piirkondlik nõuandekomisjon (MEDAC).

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määrus (EL) nr 2015/812.

²² Ühise kalanduspoliitika määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 15 lõige 14.

Üldiselt on liikmesriigid võtnud kasutusele arvukalt erinevaid meetmeid *lossimiskohustuse järgimise edendamiseks*, sh veebilehed, arutelufoorumid, juhendmaterjalid ning konsultatsioonid uute nõuete üle. Mõned liikmesriigid tegelevad aktiivselt teavitustööga, teised kohandavad siseriiklike lubade väljaandmise ja kvoodi haldamise korda või uurivad võimalusi kalavarude majandamise lihtsustamiseks ja kalurite regulatiivse koormuse vähendamiseks. Ettevõtjate arusaamist kohustustest takistasid koondmäärusega seotud viivitused.

Mõned liikmesriigid viivitasid *kontrolli ja vastavuse* nõuete täitmise tagamisega kuni koondmääruse vastuvõtmiseni, kuid üldiselt algas nõuete täitmine jaanuaris 2015. See on aidanud saada ülevaadet lossimiskohustuse tegeliku järgimise kohta, vaatamata ebakindlusele seoses nõuete täitmise tagamisega liikmesriikides. Kontrolli ja täitmist iseloomustas üldiselt „õppimine töö käigus“, mis tähendab, et paranemis- ja kohanemisruumi on. Toetust pakkus Euroopa Kalanduskontrolli Amet ning liikmesriigid on teinud koostööd ühiskasutuskavade elluviimisel. Liikmesriigid teevad kindlaks kohalikul tasandil riske ja töötavad välja nendega seotud seire ja nõuete täitmise tagamise strateegiaid, mille eesmärk on tagada võrdsed tingimused. Teatati mõnest üksikust rikkumisest.

Ettevõtjad ja ametiasutused teevad 2016. aasta põhjalähedaste liikide lossimise kohustuse ettevalmistamisel koostööd kontrollivahendite katsetamisel (nt elektrooniline kaugseiresüsteem ja videovalvesüsteem), viimase loomuse saagi analüüsimisel nõuetele mittevastavuse riski kindlakstegemiseks ning saagi kontrollimisel eelkõige riskihindamiskavade koostamise jaoks. Mõnes piirkonnas toimusid arutelud seoses kvootide paindliku kasutamisega liikide vahel.

Lossimiskohustuse *sotsiaal-majanduslikku mõju* on kõnealuse kohustuse rakendamise varases etapis raske hinnata. On rakendatud mõned majandusliku hindamise projektid. Aruannetes on juhitud tähelepanu töökoormuse võimalikule suurenemisele (soovimatu saagi käitlemine, transport) ning sellele, et alamõõdulise saagi müügist saadud tulu on lisakulude katmiseks sageli liiga väike. Väikesed pelaagilise püügi laevad on teatanud kahjustest, mis on tekkinud selliste liikide suures koguses püüdmisest, mille jaoks neil kvooti ei ole. Ettevõtjad rõhutavad, et kvoodi laenamine on muutunud varasemaga võrreldes märkimisväärselt kallimaks.

On mõned konkreetsed tõendid selle kohta, et *töötingimusi ja ladustamisruume laeva pardal* on vaja kohandada. Osa teabest osutab konkreetsetele vajadustele, näiteks kalapüügi tavade läbivaatamine meeskonnale piisava puhkeaja tagamiseks, ning laeva stabiilsusega seotud küsimustele. Külmutuslaevade pardal tehtud muudatused hõlmavad võrede paigutamist merevee väljalasketorudele (kalade väljapääsemise vältimiseks) või kalade tagasiheite avade sulgemist.

Lossitud alamõõdulist saaki ei tohi otse inimtoiduks kasutada. Sellise saagi võimalik kasutamine sõltub (kohalikust) turust ja ostjate või kalatöötlemisettevõtete nõudlusest. Liikmesriigid peaksid toetama ettevõtjaid uute turustusvõimaluste otsimisel, mis hõlmab muu hulgas Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) kasutamist. Märkimisväärsetest meetmetest teatatud ei ole. Liikmesriigid on palunud tõlgendada mõistet „otse inimtoiduks tarbimine“ ning komisjon on alustanud dialoogi selles küsimuses. Suurem selektiivsus ja soovimatu saagi tõhusam vältimine peaksid aitama soovimatut saaki aja jooksul vähendada.

Võttes arvesse lossimiskohustust, rahastati Euroopa Kalandusfondi vahenditest (2007–2013) mitut *sadamataristu* projekti. EMKFi hiljuti vastu võetud 2014.–2020. aasta rakenduskavaga on ette nähtud toetus lossimiskohustuse rakendamiseks.

Praeguses varases etapis ei ole täheldatud, et pelaagiliste liikide ja Läänemere puhul kehtiv lossimiskohustus tekitab *märkimisväärseid probleeme* või avaldaks suurt mõju püügitoimingutele. Läänemere mitmeaastase kava kontekstis püütakse lubatud kõikumise kokkulepitud määra kohandamisega lahendada probleeme seoses kehtivate, väidetavalt saavutamata tasemetega pelaagiliste liikide püügil.

Kokkuvõttes on ettevõtjad ja haldusasutused teinud märkimisväärseid jõupingutusi lossimiskohustuse täitmiseks. Põhjalähedaste liikide lossimise kohustuse kehtestamine alates 2016. aastast toob päevakorda nn püüki piiravate liikidega seotud küsimused, mis on lossimiskohustuse eduka rakendamise seisukohast suurim probleem. Ettevõtjad on mures, et püüki piiravate liikide tõttu võidakse kvooti vähendada või tekivad viivitused kvootide vahetamisel, mis on oluline vahend lossimiskohustusega kohandamisel. Selle probleemi lahendamisel peaks abi olema ühise kalanduspoliitika rakendusmeetmete kombineerimisest. Siiski peavad juhid ja ettevõtjad tegema koostööd, et olemasolevaid meetmeid praktiliselt ja majanduslikus mõttes teostatava lossimiskohustuse täitmiseks optimaalselt kombineerida. Üksikasjad on esitatud komisjoni talituste töödokumendis, mis on lisatud käesolevale teatisele.

KOKKUVÕTE

Komisjon jätkab 2014. aasta kalanduspoliitika täielikku rakendamist ja teeb üldise ettepaneku 2017. aasta kalapüügivõimaluste kohta vastavalt ühise kalanduspoliitika maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärkidele ning püüab tagada ühise kalanduspoliitika eesmärkide saavutamise nii kiiresti kui võimalik. 2014. aasta ühise kalanduspoliitika kohase esimese mitmeaastase kava kohaldamine aitab ette valmistada selle esmatähtsa vahendi järkjärgulist kasutuselevõttu teistes liidu merepiirkondades, et aidata saavutada ühise kalanduspoliitika põhieesmärke.

Euroopa Liit ja selle kalalaevastikud liiguvad üha enam jätkusuutliku kalapüügi ja maksimaalse jätkusuutliku saagikuse eesmärgi õigeaegse saavutamise suunas. Võib küll tunduda, et põhjapoolsetes vetes on olukorra paranemine aeglustunud, kuid kalastussuremus on jätkuvalt vähenenud ning puuduvad märgid selle kohta, et maksimaalse jätkusuutliku saagikuse 2020. aasta eesmärgi saavutamine oleks kahtluse alla sattunud. Olukord Vahemerel on väga erinev ning edasimineku on aeglane nii ressursse käsitlevate teadmiste kui ka varude säästva kasutamise poolest. Liit peab tõhustama jõupingutusi piirkondades, kus edasimineku on kõige aeglasem.

Liikmesriikidelt ja sidusrühmadelt saadud esialgse teabe põhjal lossimiskohustuse kehtestamise kohta 2015. aastal ei ole seoses lossimiskohustuse rakendamisega suuri probleeme esile kerkinud. On aga mitmeid probleeme, mis nõuavad nii ettevõtjate kui ka haldusasutuste kooskõlastatud jõupingutusi.

AJAKAVA

Planeeritud ajakava on järgmine.

Kuu(d)	Meede
Juuni – september	Üldsusega konsulteerimine teatise üle
Mai/juuni/oktoober	ICESi nõuanded seoses kalavarudega
Juuli	Seminar sidusrühmadega kalavarusid käsitlevate nõuannete teemal

September	Läänemere lubatud kogupüügi ettepanekute vastuvõtmine
Oktoober	Kalanduse eest vastutavate ministrite nõukogu arutelu Läänemere lubatud kogupüügi üle
	Süvamere kalavarude lubatud kogupüügi ettepanekute vastuvõtmine
November	Kalanduse eest vastutavate ministrite nõukogu arutelu süvamere kalavarude lubatud kogupüügi üle
	Atlandi ookeani, Põhjamere, Must mere lubatud kogupüügi ettepanekute vastuvõtmine
Detsember	Kalanduse eest vastutavate ministrite nõukogu arutelu Atlandi ookeani, Põhjamere, Musta mere lubatud kogupüügi üle